Lektor/lektorka dalšího vzdělávání (kód: 75-001-T)

Autorizující orgán: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Skupina oborů: Pedagogika, učitelství a sociální péče (kód: 75)
Týká se povolání: Lektor dalšího vzdělávání
Kvalifikační úroveň NSK - EQF: 7

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Orientace v legislativě a systému dalšího vzdělávání pro potřeby lektora dalšího vzdělávání	7
Spolupráce lektora dalšího vzdělávání s klienty při přípravě vzdělávacích programů a vzdělávacích akcí	7
Tvorba vzdělávacích programů dalšího vzdělávání	7
Rozpracování vzdělávacího programu dalšího vzdělávání do minutového scénáře	7
Tvorba didaktických materiálů v oblasti vzdělávání dospělých	7
Vedení prezenční výuky lektorem dalšího vzdělávání	7
Vedení online výuky lektorem dalšího vzdělávání	7
Ověřování a hodnocení dosažených kompetencí účastníků v oblasti vzdělávání dospělých	7
Reflexe vlastní lektorské práce a evaluace vzdělávací akce v oblasti vzdělávání dospělých	7

Platnost standardu

Standard je platný od: 06.01.2023

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

1. Vstupní předpoklady pro účast na zkoušce

Uchazečem o zkoušku může být každá fyzická osoba starší 18 let, která získala alespoň základy vzdělání, nebo účastník rekvalifikace podle zákona č. 435/2004 Sb., zákon o zaměstnanosti.

Zdravotní způsobilost není vyžadována.

Autorizovaná osoba zároveň s odesláním pozvánky ke zkoušce písemnou formou sdělí, kde a jakým způsobem se uchazeč může informovat o svých povinnostech a průběhu zkoušky a které doklady/dokumenty musí uchazeč předložit bezprostředně před započetím zkoušky.

Alespoň 10 pracovních dnů před termínem konání zkoušky doručí uchazeč autorizované osobě emailem nebo jiným domluveným způsobem v elektronické podobě **soubor modelových andragogických dokumentů** (viz níže), které osobně zpracoval. Autorizovaná osoba při dodržení hodnoticího standardu přizpůsobí konkrétní zadání zkoušky (tj. úkoly, úlohy a otázky) těmto modelovým andragogickým dokumentům. Modelové andragogické dokumenty jsou podkladem pro hodnocení odborných způsobilostí uchazeče.

Soubor modelových andragogických dokumentů - povinné součásti:

1) **Modelová zakázka klienta** obsahující minimálně tyto informace: cíle vzdělávání, požadované kompetence, pojetí výuky, obsah vzdělávání, charakteristiky cílové skupiny, předcházející a navazující vzdělávací a rozvojové aktivity, materiálně-technické zajištění, forma vzdělávací akce, místo a časový rozsah výuky – vše formulované z pohledu klienta. Klient může být hypotetický, modelový.
2) **Modelový vzdělávací program** v rozsahu 7 výukových hodin v prezenční formě a 1 výukové hodiny v online formě, tzn. celodenní program. Modelový vzdělávací program bude obsahovat minimálně tyto informace: název, profil absolventa, vstupní požadavky na účastníky, cíle vzdělávání, kompetence absolventa, obsah vzdělávání (učivo), rámcový učební plán, způsob ukončení, kritéria pro hodnocení dosažených kompetencí absolventa, materiálně-technické zabezpečení výuky.
3) **Modelový minutový scénář** v rozsahu celého modelového vzdělávacího programu, tzn. 8 výukových hodin, z nichž jedna je určena pro online výuku. Obsahuje vnitřně provázané informace minimálně v tomto rozsahu: čas, téma, postup výuky, metody, pomůcky, poznámky, určení platformy pro online výuku.
4) **Soubor didaktických materiálů** vztahujících se k modelovému vzdělávacímu programu:
   a) **výuková/é prezentace v elektronickém formátu**;
   b) **pracovní list/y**;
   c) **učební text** přizpůsobený pro samostudium.
5) **Modelové zadání aktivity/aktivit pro ověření a hodnocení dosažených kompetencí.** Účelem aktivity/aktivit je ověřit, do jaké míry účastníci vzdělávací akce získali kompetence projektované v modulovém vzdělávacím programu. Aktivita/aktivity musí tedy být vzhledem k projektovaným cílům vzdělávání relevantní, s vysokou mírou validity, reliability a objektivity. Příklady aktivit: praktická zkouška, ústní zkouška, písemná zkouška (např. test), kombinované aktivity.

Uchazeč může při zkoušce využívat:
- vlastní počítač,
- vlastní didaktické pomůcky a materiály,
- vlastní kancelářské potřeby.

Uchazeč si ke zkoušce přinese soubor modelových andragogických dokumentů v zaslaném rozsahu a v takové podobě, která mu umožní realizovat výuku kterékoliv části modelového vzdělávacího programu.

2. Průběh zkoušky

Před zahájením zkoušky uchazeč předloží zkoušejícímu průkaz totožnosti a případně další dokumenty opravňující k připuštění ke zkoušce uvedené v části 1. Vstupní předpoklady pro účast na zkoušce.

Bezprostředně před zahájením zkoušky autorizovaná osoba seznámí uchazeče s pracovištěm, s organizací zkoušky, s jeho právy a povinnostmi v rámci zkoušky dle zákona č. 179/2006 Sb. a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO), o čemž bude autorizovanou osobou vyhotoven a uchazečem podepsán písemný záznam.

Zkoušející uzná, a tedy nemusí ověřovat, ty odborné způsobilosti, které byly již dříve u uchazeče ověřeny v rámci zkoušky z jiné profesní kvalifikace (nutno doložit osvědčením o získání profesní kvalifikace), a které jsou shodné svým rozsahem i obsahem. Rozsah a obsah odborné způsobilosti určují její jednotlivá kritéria a pokyny k realizaci zkoušky popsané v hodnoticím standardu. Zkoušející tyto odborné způsobilosti neuzná jako již ověřené, pokud by tím nebylo zajištěno řádné ověření ostatních požadavků stanovených tímto hodnoticím standardem (například při nutnosti dodržení technologických postupů a časové souslednosti různých činností).

Zkouška se koná v českém jazyce.

Zkouška je veřejná. Praktická část zkoušky a praktická zkouška není veřejná v případech, kdy to je nutné z hygienických důvodů nebo z důvodu ochrany zdraví a bezpečnosti práce.

Předmětem ověřování a hodnocení všech kritérií je:
- terminologická správnost;
- dodržení pravidel společenského chování;
- dodržení legislativy.

Zkouška probíhá vždy právě pro jednoho uchazeče. Po celou dobu zkoušky je uchazeči k dispozici připojení k internetu, jehož obsah může využívat v plném rozsahu.

Specifické pokyny k vybraným odborným způsobilostem a kritériím

U vybraných kritérií hodnocení (viz níže) je ověřována také dovednost uchazeče upravit andragogický dokument na základě změn **parametrů** zadaných zkušební komisí. Zkušební komise zadává změny těch parametrů, které jsou pro daný andragogický dokument relevantní. **Příklady parametrů k výběru**:
- cílová skupina vzdělávání, její heterogenita/homogenita, míra zkušeností účastníků s tématem atd. **(koho vzdělávat)**;
- cíle vzdělávání, kompetence účastníků vzdělávání atd. **(s jakými cíli vzdělávat)**;
- počet lektorů, zaměření lektorů, struktura lektorského sboru atd. **(kdo vzdělává)**;
- metody a techniky vzdělávání, ověřování, hodnocení; poměr výuky teoretické/praktické, formy vzdělávání atd. **(jak vzdělávat)**;
- obsah vzdělávání (učivo), tematické okruhy atd. **(co vyučovat)**;
- charakteristiky místa/míst vzdělávání, změny místa atd. **(kde vzdělávat)**;
- harmonogram vzdělávání, délka vzdělávání atd. **(kdy vzdělávat);**
- výukové materiály, studijní zdroje, pomůcky, didaktická technika, internet atd. **(s podporou čeho vzdělávat)**;
- náklady na realizaci vzdělávací akce, cenový rámec/limit, změny cen na trhu atd. **(za kolik vzdělávat)**;
- **parametry didaktických materiálů:** struktura, délka, podrobnost, názornost (obrázky), barevnost, počet snímků/stran/kapitol, umístění/přemístění informace, zvýraznění, velikost písma, animace, redukce/rozšíření informací atd.

Odborná způsobilost ***Orientace v legislativě a systému dalšího vzdělávání pro potřeby lektora dalšího vzdělávání:***
- **kritéria a), b), c):** Informaci určenou k vyhledání zadá zkušební komise v době konání zkoušky; hodnotí se správnost a pohotovost vyhledání.
- **kritérium d):** Konkrétní příklad volí uchazeč.

Odborná způsobilost ***Spolupráce lektora dalšího vzdělávání s klienty při přípravě vzdělávacích programů a vzdělávacích akcí:***
- **kritérium a):** Uchazeč odprezentuje modelovou zakázku klienta zaslanou předem v rámci souboru modelových andragogických dokumentů a poté zkušební komise položí doplňující otázky.
- **kritérium b):** Kalkulaci ceny služeb lektora provede uchazeč na základě písemně zpracované případové studie zadané zkušební komisí. Případová studie bude obsahovat minimálně tyto, vnitřně provázané, informace: charakteristika klienta, kompetence absolventa vzdělávací akce, časový harmonogram vzdělávací akce, místo/místa vzdělávání, předpokládaný počet účastníků, požadavky na výukové materiály; další materiálně-technické požadavky, další specifické požadavky klienta. Pokud bude uchazeči k provedení kalkulace chybět v případové studii nějaká informace, položí zkušební komisi dotaz.
- **kritérium c):** Konkrétní systém dokumentace volí uchazeč.

Odborná způsobilost ***Tvorba vzdělávacích programů dalšího vzdělávání***:
- **kritérium a):** Uchazeč nejprve odprezentuje modelový vzdělávací program zaslaný v rámci souboru modelových andragogických dokumentů. Zkušební komise poté zadá změnu jednoho až dvou parametrů (viz výše). Uchazeč na základě tohoto zadání ústně navrhne adekvátní úpravy modelového vzdělávacího programu a navržené úpravy obhájí.

Odborná způsobilost ***Rozpracování vzdělávacího programu dalšího vzdělávání do minutového scénáře:***
- **kritérium a):** Uchazeč nejprve odprezentuje modelový minutový scénář - jeho strukturu, pojetí, vnitřní vazby a návaznosti na modelový vzdělávací program. Zkušební komise poté zadá změnu jednoho až dvou parametrů (viz výše) a určí, pro kterou část modelového minutového scénáře má uchazeč navrhnout úpravy. Uchazeč na základě tohoto zadání ústně navrhne adekvátní úpravy modelového minutového scénáře a navržené úpravy obhájí.
- **kritérium c):** Uchazeč popíše další možný způsob rozpracování vzdělávacího programu dle své volby.

Odborná způsobilost ***Tvorba didaktických materiálů v oblasti vzdělávání dospělých:***
- **kritérium a):** Zkušební komise zadá změnu jednoho až dvou parametrů (viz výše). Uchazeč provede úpravy do výukové prezentace zaslané v rámci souboru modelových andragogických dokumentů.
- **kritéria b) – c):** Uchazeč postupně odprezentuje pojetí obou didaktických materiálů předem zaslaných v rámci modelových andragogických dokumentů. Zkušební komise zadá pro oba materiály změnu jednoho až dvou parametrů. Uchazeč ústně navrhne jejich úpravy na základě změn parametrů a úpravy obhájí.

Odborná způsobilost ***Vedení prezenční výuky lektorem dalšího vzdělávání:***
Zkušební komise vybere z modelového minutového scénáře jednu ucelenou část v délce cca 45 minut určenou k prezenční výuce a v době konání zkoušky ji zadá uchazeči k praktickému předvedení. Všechna kritéria budou ověřena prostřednictvím uceleného a nepřerušovaného lektorského výstupu uchazeče. Členové zkušební komise aktivně hrají roli účastníků, do výuky tedy nevstupují v roli zkoušejících. Předmětem hodnocení není správnost týkající se oblasti odbornosti lektora. V rámci kritéria m) zadá zkušební komise náhlou a neočekávanou změnu okolnosti výuky (např. porucha didaktické techniky) a uchazeč této změně přizpůsobí výuku.

Odborná způsobilost ***Vedení online výuky lektorem dalšího vzdělávání:***
Zkušební komise vybere z modelového minutového scénáře jednu ucelenou část v délce cca 15 minut určenou k online výuce a v době konání zkoušky ji zadá uchazeči k praktickému předvedení. Zkušební komise umožní uchazeči realizaci online výuky v té platformě, která byla uchazečem identifikována v modelovém minutovém scénáři. Členové zkušební komise aktivně hrají roli účastníků, do výuky tedy nevstupují v roli zkoušejících. Předmětem hodnocení není správnost týkající se oblasti odbornosti lektora.

Odborná způsobilost ***Ověřování a hodnocení výsledků vzdělávání účastníků v oblasti vzdělávání dospělých:***
- **kritérium a):** Uchazeč nejprve odprezentuje modelové zadání aktivity/aktivit pro ověření a hodnocení dosažených kompetencí - jeho strukturu, pojetí, vnitřní vazby a návaznosti na modelový vzdělávací program. Zkušební komise poté zadá změnu jednoho až dvou parametrů (viz výše) a určí, pro kterou část zadání má uchazeč navrhnout úpravy. Uchazeč na tomto základě ústně navrhne adekvátní úpravy modelového zadání aktivity/aktivit a navržené úpravy obhájí.

Odborná způsobilost ***Reflexe lektorské práce a evaluace vzdělávací akce v oblasti vzdělávání dospělých:***
- **kritérium a):** Zkušební komise vede s uchazečem reflektivní rozhovor zaměřený na lektorské výstupy realizované u zkoušky v prezenční i online formě. Cílem je ověřit schopnost uchazeče reflektovat své profesní silné/slabé stránky a příležitosti pro profesní růst.
- **kritérium b):** Uchazeč popíše postup evaluace dle svého výběru.

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, je oprávněna předčasně ukončit zkoušku, pokud vyhodnotí, že v důsledku činnosti uchazeče bezprostředně došlo k ohrožení nebo bezprostředně hrozí nebezpečí ohrožení zdraví, života a majetku či životního prostředí. Zdůvodnění předčasného ukončení zkoušky uvede autorizovaná osoba do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Uchazeč může ukončit zkoušku kdykoliv v jejím průběhu, a to na vlastní žádost.

Výklad vybraných pojmů (slouží pouze pro sjednocení pojetí zkoušek u různých autorizovaných osob):

- **Vzdělávací program dalšího vzdělávání** – strukturovaný andragogický dokument obsahující vnitřně provázané

informace minimálně v tomto rozsahu: název vzdělávacího programu, cíle vzdělávání, kompetence absolventů vzdělávání, obsah vzdělávání (učivo), metody a formy vzdělávání, rámcový učební plán, délky trvání základních celků (pokud jsou stanoveny), identifikace způsobu ověřování a hodnocení dosažených kompetencí, kritéria pro hodnocení, způsob certifikace, materiálně-technické zabezpečení výuky.

- **Minutový scénář** – strukturovaný andragogický dokument, prostřednictvím kterého lektor rozpracovává vzdělávací program pro svou potřebu do podrobné přípravy; obsahuje vnitřně provázané informace minimálně v tomto rozsahu: čas, téma, postup výuky, metody, pomůcky, poznámky (viz LANGER, Tomáš. Moderní lektor. Průvodce úspěšného vzdělavatele dospělých. Praha: Grada, 2016. Popř. aktuální vydání.)
- **Didaktické zásady ve výuce:** zásada názornosti; zásada propojení teorie a praxe; zásada individuálního přístupu; zásada zpětné vazby; zásada přiměřenosti; zásada aktivity; zásada trvalosti; zásada komplexnosti; zásada soustavnosti; zásada vědeckosti.
- **Vzdělávací akce:** ucelená aktivita pod vedením lektora/lektorů vedoucí ke zvýšení kompetencí účastníků; pojem je adekvátní pojmům: vzdělávací aktivita, kurz apod.
- **Cíle vzdělávání** v sobě zahrnují vedle kompetencí absolventa i širší záměry, např. zvýšení sebedůvěry účastníků, zvýšení efektivity práce účastníků, zlepšení vztahů mezi účastníky, posílení loajality k zaměstnavateli, zvýšení kreativity a agility účastníků, zlepšení komunikace v týmu atd.
- **Kompetence** - zahrnuje vědomosti, dovednosti, schopnosti, postoje a hodnoty, jejichž specifické kombinace v daném kontextu umožňují kompetentní výkon.

Autoři standardu

Autoři kvalifikačního standardu

Kvalifikační standard profesní kvalifikace připravil Národní pedagogický institut ČR ve spolupráci s Národní radou pro kvalifikace, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a odborníky z praxe z těchto subjektů:

- NPI ČR
- ABS WYDA, s. r. o.
- Hodina H, z. s.

Kvalifikační standard profesní kvalifikace schválilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.